

ZMĚNA PLÁNU

Jan 5,1-8

Ježíš žil a působil převážně na severu v odlehlé Galileji. Nyní je ale na cestě do Jeruzaléma. Důvod této návštěvy? „Byly židovské svátky“ (v. 1). Nepíše se jaké. V židovstvu byly 3 svátky, během nichž měli židé navštívit Jeruzalém a slavit je společně. Byly to: Velikonoce, Svátky stánků a Letnice. Smyslem bylo jistě oslavit Hospodina, ale důležité na tom bylo, že tak židé měli činit *společně*. Byla tak posilována a zdůrazňována pospolitost, sounáležitost, vědomí, že lidé patří k sobě, i když se neznají a žijí na různých místech. Svátků se účastnili i židé žijící v tzv. diaspoře, tedy mimo území Izraele. Někteří na svátky přijížděli i z velké vzdálenosti. Mohli aspoň na pár dní prožít, že nejsou vykořenění, ale že mají společné základy, že patří k sobě, že jsou jedním tělem.

1. Změna plánu

Hlavním Ježíšovým záměrem tedy patrně jednoduše bylo podílet se na oslavách jednoho ze svátků (Někteří myslí na svátky stánků). Ovšem i když to byl jeho hlavní záměr, vidíme, že měl prostor a byl otevřen nechat si do toho vstoupit něčím, co je také důležité, ne-li ještě důležitější. A je v tom vlastně taková drobná výzva pro nás. Většinou asi nechceme být chaotiky a snažíme se aspoň trochu svůj život plánovat. Někdy se nám to daří lépe, někdy hůře. Ano, někdo je povahou bohém, kterému vyhovuje nechat věci plynout, nic moc neplánovat a čekat, co život přinese. Ale to jde možná dokud je člověk svobodný a nemá rodinu nebo zodpovědné zaměstnání:). V normálním životě se bez jisté míry plánování neobejdeme. A je to jistě důležité i pro vyrovnanou psychiku snažit svůj život nějakým způsobem usměrňovat a koordinovat. Ovšem na druhé straně by určitě nebylo dobré stát se otroky svého plánování a organizování. Vše je nutné v nějaké vyvážené míře. Tak jako je dobré umět věci plánovat, je jistě i dobré z plánů umět vystoupit, upravit je, změnit, když je toho zapotřebí. Ježíš měl namířeno do Jeruzaléma patrně i do chrámu tam oslavit svátky. Ale hned u jedné z městských bran tento směr na nějakou dobu přerušil, protože se tam setkal s člověkem. To v plánu určitě nebylo. A přece bylo důležité plán změnit, nebo aspoň pozdržet, aby mohlo dojít k důležitému setkání. Je to vlastně pravý opak toho, příběhu, který Ježíš předložil v jednom ze svých podobenství. Konkrétně v podobenství o milosrdném Samařanu. V něm čteme o tom, jak jeden člověk cestoval z Jeruzaléma do Jericha byl přepaden lupiči, kteří jej okradli a zmlátili až byl polomrtvý. Nechali ho tam ležet u cesty a zmizeli. A teď to podobenství sleduje různé postavy, které jdou kolem. Nejprve jde kolem kněz. Zraněného vidí, ale nezastaví se, pokračuje dál. Následuje ho levita, chrámový pomocník. Zachová se úplně stejně. Až jde kolem Samařan (Samařany židé nesnášeli) a až ten se zastaví, nemocného odveze do hostince, ošetří ho a zanechá obnos na jeho další léčbu. Nikde se tam neříká, proč „svatí muži“ kněz a levita zraněného pomínuli. Čtenář si tam může domyslet cokoli. Báli se, aby také nebyli přepadeni? Nebo jednoduše šli za svými svatými povinnostmi a dotknout se možná už mrtvého by je znečistilo? Ať tak či onak rozhodli se nezměnit nic na svém plánu pokračovat dál. Ať už ten důvod byl jakýkoliv, cítíme v tom jistě cosi nelidského. A Ježíš to úmyslně vyhrotil, že tuto nelichotivou roli přiřkl těm duchovním vzorům: kněz a levita – služebníci v chrámu. Naopak tomu nejopovrhovanějšímu – nenáviděnému Samařanu přiřkl Ježíš tvář člověka. Asi tím chtěl naznačit, že vůbec nezáleží na tom, jakou roli člověk ve světě a ve společnosti hraje, nakolik je považován za důstojného nebo dokonce „svatého“, ale že vždycky záleží na tom, jestli jsem člověku bratrem. Jen tedy mám lidskou tvář. Ježíš má namířeno do Jeruzaléma, do chrámu. Ale hned u brány města se zastaví. Proč? Kvůli jednomu nečekanému setkání, kvůli jedinému člověku. Uchovejme si tento prostor v sobě i my. Určitě je dobré věci plánovat, ale je také dobré být ochoten své plány aspoň na chvíli odložit nebo je třeba i úplně změnit, když nám Pán Bůh postaví do cesty něco, co bychom neměli opomenout. Jistě není to vždy snadné, protože nouze a potřeby je kolem nás velice mnoho. Pán Ježíš také nebyl ženat, neměl rodinu. Bylo by možná zajímavé sledovat jeho službu jako ženáče a táty od 4 dětí:.) Jistě není v moci člověka pomoci všem a všude. Nakonec ale i sám Ježíš se zastavil u toho jednoho, ačkoliv tam čteme, že jich tam polehávalo velké množství. I oni byli potřební. I když se Ježíš věnoval celým zástupům a uzdravoval jejich nemocné, přece ani on nevymýtil všechnu nouzi a bídu světa. A tak ani my jistě nemůžeme pomáhat všem, ale přesto bychom neměli rezignovat na milosrdenství. Možná to bude lidsky omezené, každý máme své možnosti a hranice, ale nerezignujme na milosrdenství. Uchovejme si ten prostor nechat se vyrušit ve svých plánech.

2. Poznal, že je dlouho nemocen

Ježíš nás v tom příběhu učí i tomu, co bychom mohli nazvat *všímavostí*. Čteme tam: „Ježíš spatřil, jak tam (ten člověk) leží, a poznal, že je už dlouho nemocen“ (v. 6). To že Ježíš někoho spatřil nám asi zní poněkud banálně. Co je na tom zvláštního? Když mu tam oči zabloudily, tak ho pochopitelně spatřil. To je přece přirozené. Ano, ale jistě i my máme zkušenost s ním že mezi „uvidět“ a „uvidět“ může být ohromný rozdíl. Ten rozdíl je právě ve všímavosti, vnímavosti. Je spousta věcí, které během dne vidíme, ale jen menší části věnujeme skutečnou pozornost. Ono by to

asi ani jinak nešlo. Kdybychom stejně naléhavě a intenzivně vnímali každý vjem, asi bychom to nevydrželi. A tak přirozeně filtrujeme vjemy. Mnoho z nich necháme jednoduše proběhnout, ale víc se jimi nezabýváme. Jsou to takové průtokové vjemy – projelo kolem modré auto, přes přechod šel chodec, na obloze je mrak atd. Pak jsou ale věci, které nás zaujmou, začneme jim věnovat pozornost, začneme o nich přemýšlet, případně nás nějak ovlivňují k jednání. Někdo nás o něco požádá, zaujme nás myšlenka v knize, scéna ve filmu. To vše jsou celkem přirozené děje.

Možná ale stojí za to pokusit se i svou všímavost nějak pěstovat. Kdesi (už nevím kde – to je ta nevšímavost:) jsem četl myšlenku, že jako lidé někdy letíme tím životem natolik rychle, že ani nemáme prostor se zastavit a věci a události skutečně „spatřit“, nějak je opravdově vnímat. Jako bychom se někdy pohybovali v pendolinu a život kolem probíhal jako krajina za oknem. Jistě, přílišné přehrabování se ve věcech je na škodu, ale právě tak je škoda, když naopak věci nevnímáme, zejména ty důležité věci. Které to jsou ty důležité věci, které máme „spatřovat“? Jistě mezi to budou zejména věci, které se týkají našich vztahů s druhými lidmi. Ježíš zdá se si všímal především lidí. Když jej učedníci jednou upozornili na krásné chrámové stavby v Jeruzalémě, nijak zvlášť jej to nezaujalo: „*Vidíte toto všechno? Amen, pravím vám, že tu nezůstane kámen na kameni, všechno bude rozmetáno*“ (Mt 24,2). Chápejme, to určitě není slovo proti vnímání krásy architektury, nebo přírody nebo umění apod. Ale přece patrně Ježíši šlo na prvním místě o všímavost vůči druhému člověku. To se jistě s všímavostí např. kultury nevyklučuje. Ale přece někdo může být velikým estétem a obdivovatelem umění, a přitom být nesnesitelným a krutým člověkem. Všímavost vůči lidem by měla zůstat vždy na prvním místě.

Jsou to v evangeliích někdy docela drobné zmínky, že si Ježíš někoho všiml. Ale jsou velice důležité, protože se v nich něco odehrálo. Třeba Ježíš uviděl na břehu jezera bratry Jakuba a Jana a povol je za své učedníky (Mt 4,21) nebo „*Když vystoupil, uviděl velký zástup a bylo mu jich líto. I uzdravoval jejich nemocné*“ (Mt 14,14) nebo uviděl nuznou vdovu, která hází do chromové pokladnice dvě drobné mince. Dal ji za příklad všem (Lk 21,2-4). Jsou to drobné, ale velmi povzbudivé příklady. Ukazují, že Ježíš byl dobrý pozorovatel, že vnímal lidi i to, co prožívají. Měl na to cit. Povzbuzuje nás to třeba v tom, že Ježíš je takový i dnes. I dnes si všímá člověka, nás lidí, i mně a tebe. Nepomíjí nás a neprochází kolem. Zastavuje se u nás a přináší nám Boží blízkost, dotek Boží lásky, která uzdravuje. I nám nějak ukazují směr. A povzbuzuje nás to i v tom, abychom chtěli být také takoví. Abychom uměli všímat si a vnímat jeden druhého. Není nutné kdoví co. Ale nějak dát druhému člověku najevo, že jej nepřehlídíme, že ho vnímáme, že stojí za povšimnutí. A tím, že druhého člověka vnímáme, už ho zároveň i nějak přijímáme do svého života.

3. Chceš být zdrav?

Ježíš tomu člověku nakonec přinesl i fyzické uzdravení. Zázrak, znamení. Ale nesmíme opomenout, že oním zázrakem nebylo jen to, že vstal, vzal své lehátko a začal chodit. Méně nápadným, ale zato stejně důležitým zázrakem ale bylo právě to, že ten člověk bal „spatřen“. Svěřuje se tam Ježíš s bolestnou okolností svého života, která pro něj byla možná ještě větším utrpením než nemoc sama. Říká: „*Pane, nemám nikoho, kdo by mě odnesl do rybníka, jakmile se voda rozvíří. Než se tam sám dostanu, jiný mě předejde*“ (v. 7). Panovala tam víra, že když se jednou za čas voda rybníka rozvířila, první, kdo tam vstoupí, bude uzdraven. Ano, jsou tu ty praktické okolnosti – nemá mě kdo pomoci dostat se do rybníka, vždycky se najde někdo, kdo mě předběhne. Ale to ještě bolestnější je jednoduše to sdělení: Nemám nikoho. To je skutečné trápení, a určitě nejen kvůli těm praktickým problémům, jak se dostat do rybníka. Nemít nikoho je nesmírně obtížné. Všude kolem je mnoho lidí, ale já přesto nemám nikoho.

Proto bylo tolik úzdravné nejen to finální uzdravení těla, ale také právě ta všímavost. Už jen tím, že si jej Ježíš všiml, jej vlastně uzdravoval, vytahoval jej z hlubin osamělosti, což je hrozná nemoc, právě tak jako paralýza těla, ne-li ještě horší. Tím, že si všimneme osamělého člověka, navracíme jej do života. Třeba na chvíli, ale přece. Možná není v našich silách odstraňovat paralýzy těla, ale docela jistě i my můžeme učinit něco pro léčbu osamělosti – tím lékem je všímavost, laskavost, podpora, povzbuzení, modlitba. A pokud se cítíme osaměle my sami, nemusíme také jen čekat, až se někdo ozve. Můžeme být sami aktivní a ozvat se někomu jinému. Možná někomu, kdo je ještě osamělejší než my sami. Kdosi řekl, že nejlepším lékem proti trudomyslnosti je začít něco pořádného dělat. V dnešní době panuje pravda mnoho omezení. Ale přece jsou možné kontakty lidí alespoň na dálku. Každý přece máme minimálně telefon, většina počítač s internetem... Dá se toho využít. Postě nějak si dát najevo, že jsme na sebe nezapomněli, že o sobě víme, že na sebe myslíme. Nejlepší je to sdělit někomu konkrétně a docela osobně – byť na dálku.

Tak tedy mějme prostor pro milosrdenství. Mějme prostor pro všímavost. AMEN